

OMADATA JA YKSITYISYYDEN SUOJA

Fuugin säätöiltä tukea avoimen koodin kehitykseen

Fuugin säätö on valinnut vuoden 2018 teemakseen oman tiedon hallinnan ja yksityisyyden suojan. Säätöön tavoitteena on edistää avoimen lähdekoodin projekteja Suomessa, ja se jakaa tarkoitukseen apurahoja.

Teksti: Jukka Eklund, Otto Kekäläinen, Suvi Sivulainen
Kuvat: Toni Kortelahti

Fuugin säätö on Suomen Unix-käyttäjien yhdistys FUUG ry:stä eriytynyt järjestö, joka on perustettu jakamaan apurahoja suomalaista yhteiskuntaa edistäville avoimen lähdekoodin hankkeille. FUUG ry:n historia ulottuu vuoteen 1984, jolloin se on perustettu edistämään UNIXin ja muiden avoimien järjestelmien yleistä tietämystä Suomessa.

Oikeus hallinnoida omia tietoja

Digitaalisten teknologioiden yleistyminen on nostanut esille uusia kysymyksiä siitä, mihin kaikkeen yksilöistä kerättävää tietoa päätyy. Avointa dataa ajavan liikkeen toimintaan on liittynyt jo vuosia omadata-ajattelu, joka on yksi tapa hahmottaa yksilöstä kerättäviä tietomassoja. Omadatassa keskeisiksi nousevat kysymykset siitä, miten yksilö voi saada itseään koskevia tietoja ja miten näitä tietoja toisaalta hallinnoidaan eri tahoilla. Vuoden 2018 toukokuussa voimaan tullut EU:n tietosuojasetus GDPR tulee tässä avuksi.

GDPR takaa EU:n kansalaisille pääsyn itsestään kerättyyn aineistoon. Uusiin oikeuksiin kuuluvat esimerkiksi oikeus tulla unohtetuksi ja oikeus ladata omat tietonsa käyttämistään palveluista ja viedä ne toisiin palveluihin. Eurooppalaisten yritysten lisäksi asetukset velvoittaa myös sellaiset globaalit

yritykset, joilla on EU:n kansalaisia asiakkainaan, toimimaan entistä vastuullisemmin. Kun tänä keväänä kävi ilmi, että Facebook on käyttänyt hallinnoimiaan tietoja väärin, aihe nousi tuoreeltaan julkisuuteen.

Oman tiedon hallinta, yksityisyyden suoja ja tietoturva liittyvät tiukasti yhteen. GDPR on eräänlainen EU:n asettama juridinen suojakehys torjumaan esimerkiksi valtiollisten tai ylikansallisten yritystoimijoiden harjoittamaa tiedonkeruuta. Tiedonkeruusta on useita esimerkkejä, joista tunnetuimpia julkisuuteen vuotaneita tapauksia ovat Snowdenin paljastukset USA:n vakoilukoneistosta.

Avoin koodi tarjoaa läpinäkyvyyttä

Avoimen lähdekoodin kehittäjäyhteisössä ei ole panostettu politiikkaan tai juridiikkaan. Sen sijaan itsepuolustusvälineenä on kehitetty yhä parempia teknisiä ratkaisuja viestinnän suojaamiseen ja ylipäänsä viestintäverkkojen hajauttamiseen siten, että massavalvonta on vaikeampaa. Vastaavasti monessa maassa on internetyhteyksiä alettu sensuroimaan. Joissain maissa ohjelmistoja ja viestisovelluksia, kuten Twitter, Facebook tai Youtube, on estetty tai sensuroitu poliittisista, taloudellisista ja valvontateknisistä syistä.

Teknologiakehityksen trendi näyttää suosivan avointa lähdekoodia, koska vain avoin koodi tarjoaa käyttäjälle mahdollisuuden tietää, että järjestelmässä ei ole takaporttia tai salakuuntelua. Fuugin säätö toimii vahvasti avoimen lähdekoodin puolesta ja haluaa tukea siihen liittyviä hankkeita. Fuugin viime vuoden teema, lohkoketjut (blockchain), toteutuu esimerkiksi *Status.im*-mobiilikäyttöjärjestelmässä, jossa hajautettu viestintä toteutetaan lohkoketjuja käyttämällä.

Keskittämisen vaihtoehtoja

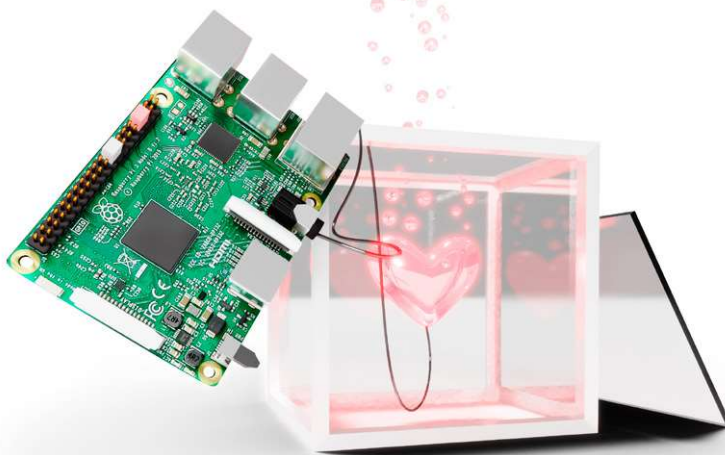
IT-alan suuri trendi viime vuosina on ollut pilvipalveluihin siirtyminen. Niiden kiistan etu on helppous. Viime aikojen tapahtumat ovat kuitenkin lisänneet kysymyksiä tietosuojasta, luottamuksellisuudesta ja luotettavuudesta. Avoimen lähdekoodin maailmasta onkin ponnistanut uusia palvelu- ja ohjelmistovaihtoehtoja, kuten esimerkiksi Dropboxin kanssa kilpai-

leva Nextcloud tai Office 365:n kanssa kilpaileva LibreOffice Online.

Ihmiskunta on hypännyt keskiteytystä, salaamattomasta lankapuhelinverkostosta erittäin monimuotoiseen viestintäteknikkaan vain muutamassa kymmenessä vuodessa, joten on ymmärrettävää, että käytännöt ja kulttuurit ovat vasta kypsymässä. Nopeimmin muuttuu teknologia. Tällä hetkellä suojattujen ja hajautettujen viestintäjärjestelmien kysyntä on suuri, kun valistuneet käyttäjät haluavat pois keskitetyistä Whatsappin ja Slackin kaltaisista järjestelmistä uudenlaisiin ratkaisuihin, kuten esimerkiksi Telegram, Signal, Riot.im/Matrix.org, Mattermost tai XMPP. Toisaalta tällaisista vaihtoehdoista ja niitä puoltavista piirteistä olisi hyvä saada lisää laajempaa tietoisuutta.

Koska GDPR takaa ihmisille pääsyn omaan dataansa, voi asetuksen sivutuotteena syntyä kokonaan uudenlainen markkina- ja ohjelmistosegmentti. Siinä missä aiemmin Facebookin käytön lopettaminen on tarkoittanut jostakin luopumista, jatkossa pitäisi voida siirtää omat datansa toiseen palveluun ja jatkaa niiden kanssa siellä. Nähtäväksi jää, miten tietoisuus ja käytäntö tämän osalta lähtevät leviämään. Entä laajeneeko tulkinta esimerkiksi sellaiseen tilanteeseen, jossa kuluttaja olisi oikeutettu saamaan oman sähkönkulutusdatansa sähköyhtiöltä? Monet siirtoyhtiöt, kuten Helen, Tampereen Sähkölaitos tai Vantaan Energia tarjoavat käyttäjälle näitä tietoja jo nyt. Voisiko tällainen data synnyttää jälkimarkkinat vaikkapa yrityksille, jotka optimoivat sähkönkulutusta ja hankintaa?

Tukea kehitystyöhön

Kuka tahansa voi hakea Fuugin säätiöltä apurahaa avoimen lähdekoodin ratkaisujen kehittämiseen. Fuug tukee ensisijaisesti sellaisia hankkeita, joista on hyötyä suomalaisille, ja joilla on mahdollisimman suuri vaikuttavuus suhteessa annettuun tukeen. Viime vuoden teema poiki useita tuettavia hankkeita. Näitä olivat esimerkiksi sarja lohkoketjuteknologiaan liittyviä hackathoneja.

Vuosittain vaihtuvat teemat valikoituvat ajankohtaisten kysymysten perusteella. Tämän vuoden teemaksi nousut oman tiedon hallinta ja yksityisyyden suoja on näkynyt laajasti viimeaikaisissa otsikoissa ja EU:n uuden tietosuojasetuksen myötä kaikessa digielämässä. Säätiön kotisivuilta fuug.fi/saatio/apurahat ja Twitteristä löydät tiedot apurahojen saajista ja hankkeiden itse kirjoittamat raportit sekä kuulumiset.

Oman tiedon hallinta ja yksityisyyden suoja on siis teemana laaja ja koskettaa monella tasolla. Yhteiskuntana emme vielä tiedä, miten tulevat haasteet ratkaistaan, mutta avoin lähdekoodi voisi nivoutua onnistuneeseen ratkaisuun hyvinkin keskeisesti. Ilman avointa koodia ja yhteistyötä niin tietojärjestelmien kuin niiden sisällä olevan datankin hallinta jää harvojen käsiin ja monikansallisen yrityskentän dominoimaksi. 🐼

Tube-poimintoja

Tiesitkö, että Skrollilla on Youtube-kanava – youtube.com/c/skrollimagazine. Kanavalla julkaistaan verkkojatkovideoiden lisäksi muutakin... Tervetuloa!

1. ja 2. Aloitimme keväällä videasarjan tietokonehistorian erikoisuuksista. Ensimmäisenä vuorossa olivat ARM-mobiililaitteiden esi-isä Acorn Archimedes sekä Amstrad GX 4000 (kuvassa) – varoittava esimerkki 1990-luvun alun yrityksistä elvyttää hiipuvista kotimikroista pelikonsoleita. Tulossa seuraavana: Segoilua.

3. E-urheiluselostaja Teemu Hiilisen ääniraidan ryydittävä Skrolli ♥ Quake-turnausfinaali on näkemisen ja kuulemisen arvoinen puolituntinen. Vastakkain LuGia ja Kello.

4. My Summer Party'n pääkomponvoittaja: Skrolli Party 2018 -intro!

5. Kerroimme Skrollissa 2018.1 *Rescue on Fractalus!* -peliklassikosta (1984) sekä sen indie-uusinnasta. Vertailuvideo esittelee uuden Fractaluksen ja alkuperäisen Atari 5200 -version rinnakkain. 🐼

Janne Sirén

Videolinkit: skrolli.fi/numerot